

NAZWY

Definicja: **Nazwa** jest to wyrażenie, które w zdaniu o budowie „S jest P” (zdaniu kategoriowym, podmiotowo-orzecznikowym) może być podstawione w miejsce S lub P, a więc może pełnić funkcję podmiotu lub orzecznika.

- Znaczeniem nazwy jest **pojęcie**.

- Różnym nazwom może odpowiadać to samo pojęcie (samochód i auto; motor i motocykl).

- Jednej nazwie może odpowiadać kilka pojęć (np. zamek, film).

Definicja: Nazwa N (w znaczeniu Z) **oznacza** przedmiot P wtw prawdziwe jest zdanie „P jest N”, tzn. gdy można nazwę N prawdziwie orzec o przedmiocie P.

Przykład: Nazwa „ostatni król Polski” oznacza Stanisława Augusta Poniatowskiego ponieważ zgodnie z prawdą można orzec o nim tę nazwę (zdanie: „Stanisław August Poniatowski był ostatnim królem Polski” jest prawdziwe).

Definicja: **Desygnatem** nazwy N (w znaczeniu Z) jest przedmiot P oznaczany przez nazwę N (w znaczeniu Z).

Przykłady: Desygnatem nazwy „miasto” jest m.in. Lublin.

Desygnatem nazwy „ostatni król Polski” jest Stanisław August Poniatowski.

Definicja: **Denotacją (zakresem)** nazwy N (w znaczeniu Z) jest zbiór wszystkich desygnatów nazwy N (w znaczeniu Z).

Przykłady: Denotacją nazwy „miasto” jest zbiór wszystkich miast.

Denotacją nazwy „ostatni król Polski” jest zbiór jednoelementowy zawierający Stanisława Augusta Poniatowskiego.

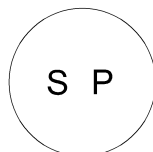
UWAGA! Stanisław August Poniatowski jest desygnatem nazwy „ostatni król Polski”, **NIE** jest natomiast jej denotacją (zakresem).

Mówimy, że nazwa **oznacza** swoje desygnaty, natomiast **denotuje** swój zakres (swoją denotację).

Zakres pojęcia P to zakres nazwy, której znaczeniem jest pojęcie P.

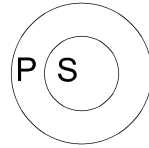
STOSUNKI MIĘDZY DENOTACJAMI (ZAKRESAMI) NAZW

1. S jest **zamienne** z P (denotacja nazwy S jest **równoważna (pokrywa się z)** denotacji nazwy P) wtw każde S jest P oraz każde P jest S

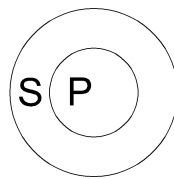
Przykład: ziemniak – kartofel; auto – samochód

2. S jest **podrzedne** względem P (denotacja nazwy S jest **podrzedna** denotacji nazwy P) wtw każde S jest P oraz nieprawda, że każde P jest S

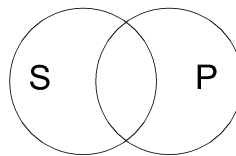
Przykład: P – zwierzę, S – słoń

3. S jest **nadrzędne** względem P (denotacja nazwy S jest **nadrzędna** denotacji nazwy P) wtw nieprawda, że każde S jest P oraz każde P jest S

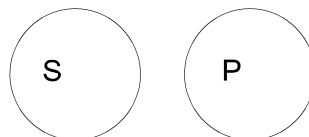
Przykład: S – roślina, P – sosna

4. S **krzyżuje się** z P (denotacja nazwy S **krzyżuje się** z denotacją nazwy P) wtw istnieją S nie będące P, istnieją P nie będące S oraz istnieją S będące P

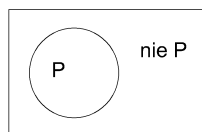
Przykład: Polak, prawnik

5. S **wyklucza się** z P (denotacja nazwy S **wyklucza się** z denotacją nazwy P) wtw istnieją S nie będące P, istnieją P nie będące S oraz nie istnieją S będące P

Przykład: krowa, odrzutowiec

- 5a. *Szczególny rodzaj wykluczania; S **dopelnia się** z P wtw S oraz P się wykluczają, a każdy przedmiot jest desygnatem S lub P*

Przykład: Polak, nie-Polak

Definicja: **Treścią** nazwy N (w znaczeniu Z) jest zbiór cech przysługujących wszystkim desygnatom nazwy N (w znaczeniu Z) i tylko im.

Przykład: Treścią nazwy „kwadrat” jest bycie prostokątem równobocznym.

- Im bogatsza jest treść jakiejś nazwy tym węższy jest jej zakres i na odwrót (w skrajnych przypadkach wzbogacenie/zubożenie treści może nie wpłynąć na zakres; niemożliwe jest jednak aby wzbogacenie treści powodowało wzrost zakresu, a zubożenie treści – zmniejszenie zakresu).

RODZAJE NAZW

Z uwagi na liczbę desygnatów:

1. **ogólne** – mają więcej niż jeden desygnat (miasto, student)
2. **jednostkowe** – mają dokładnie jeden desygnat (najwyższa góra świata)
3. **puste** – brak im desygnatów (córka bezdzietnej kobiety)

Z uwagi na precyzję w określaniu zakresu:

1. **ostre** – takie, w przypadku których o dowolnym przedmiocie można rozstrzygnąć czy jest ich desygnatem (miasto, człowiek)
2. **nieostre** – takie, które nie są ostre (łysy, ładny wysoki)

Z uwagi na precyzję w określaniu treści:

1. **wyraźne** – takie, których treść można jednoznacznie wskazać (kwadrat)
2. **niewyraźne** – takie, które nie są wyraźne (miłość; róża; krzesło)